

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING
Enhet 1

UNDERRÄTTELSE Aktilaga 14
2017-03-23

Mål nr. 8311-16	Handläggare 1:57
--------------------	---------------------

Anges vid kontakt med domstolen

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

ENERGIMARKNADSINSPEKTIONEN	
Ank.	2017 -03- 24
D/Dnr	

Laforsen Produktionsnät AB./. Energimarknadsinspektionen
angående **tillämpning av ellagen**

Bifogade handlingar översänds för kännedom, aktbilaga 13.

Ulrika Flood
Telefon 013-25 11 50

Dok.Id 282625

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 406 581 04 Linköping	Brigadgatan 3	013-25 11 00	013-25 11 40	måndag – fredag 08:00-16:00
E-post: forvaltningsratten@linkoping@dom.se www.forvaltningsratten@linkoping.domstol.se				

2017-03-21

Mål nr

8311-16

1

Aktbil 13

Stockholm den 20 mars 2017

Mål nr 8311-16; Laforsen Produktionsnät AB ./. Energimarknadsinspektionen

Laforsen Produktionsnät AB (nedan "Laforsen Produktionsnät") får härmed inkomma med yttrande i rubricerat mål med anledning av vad Energimarknadsinspektionen (nedan "Ei") anfört i yttrande av den 31 januari 2017.

1. KOMMENTARER TILL EI:S YTTRANDE AV DEN 31 JANUARI 2017

1.1 Aktuell fråga i detta mål

När Laforsen Produktionsnät i mars 2011 lämnade förslag till Ei om intäktsram utgick Laforsen Produktionsnät från schablonmetoden och en kalkylränta om 6,6 procent.

Som framgår av Laforsen Produktionsnäts yttrande av den 15 december 2016 har Ei både i sitt ursprungliga beslut om intäktsram och vid fastställande av slutlig intäktsram för Laforsen Produktionsnät tillämpat en helt annan metod för att beräkna intäktsramen än schablonmetoden (och övergångsmetoden) och har därvid inte heller tillämpat någon kalkylränta.

Laforsen Produktionsnät har ansökt om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen med anledning av förvaltningsdomstolarnas avgöranden gällande elnätsföretagens intäktsramar för tillsynsperioden 2012-2015 (se om dessa avgöranden i Laforsen Produktionsnäts yttrande av den 15 december 2016, avsnitt 2.3, sid. 5-6).

Den fråga som är aktuell i detta mål är om den slutliga intäktsramen för Laforsen Produktionsnät ska fastställas med tillämpning av schablonmetoden, utan tillämpning av övergångsmetoden, och med en kalkylränta om 6,5 procent i enlighet med förvaltningsdomstolarnas avgöranden.

1.2 Angående följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen

Ei anför bland annat följande (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 3, sid. 3).

Elnätsföretaget tycks mena att de ska få sin intäktsram omprövad enligt 5 kap. 15 § ellagen enbart på grund av att de är nätkoncessionshavare. Ei anser dock att både lag och förarbeten är tydliga med att tillämpningen av 5 kap. 15 § ellagen förutsätter att domen har koppling till beslutet för det aktuella elnätsföretaget. [...]

Det är endast möjligt att ompröva en intäktsram enligt 5 kap. 15 § ellagen om domstolen har ändrat ett beslut och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare. Ei har inte beräknat elnätsföretagets intäktsram med vare sig schablonmetod, övergångsmetod eller kalkylränta. Grunden för omprövning enligt 5 kap 15 § ellagen är därför inte tillämplig för elnätsföretaget.

Ei:s resonemang är besynnerligt.

Till att börja med är det enbart "nätkoncessionshavare" som kan få en intäktsram omprövad enligt 5 kap. 15 § ellagen.

Det finns även anledning att på nytt påpeka att när Laforsen Produktionsnät i mars 2011 lämnade sitt förslag till intäktsram utgick Laforsen Produktionsnät från schablonmetoden och en kalkylränta om 6,6 procent.

Syftet med 5 kap. 15 § ellagen är bland annat att hålla nere antalet överklaganden (så att ett stort antal elnätsföretag inte behöver överklaga samma fråga). Med Ei:s felaktiga utgångspunkt hade Laforsen Produktionsnät varit tvunget att överklaga Ei:s ursprungliga beslut. Detta resonemang står i direkt strid med syftet med 5 kap. 15 § ellagen.

Ei tycks även mena att en förutsättning för att Ei ska bifalla ett elnätsföretags ansökan om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen är att Ei i sitt ursprungliga beslut fastställt intäktsramen med tillämpning av schablonmetoden och övergångsmetoden samt med en kalkylränta om 5,2 procent. På sätt som Laforsen Produktionsnät anfört tidigare är Ei:s resonemang felaktigt (Laforsen Produktionsnäts yttrande av den 15 december 2016, avsnitt 5.1, sid. 8).

Genom förvaltningsdomstolarnas avgöranden klargjordes principiella utgångspunkter för beräkningen av elnätsföretagens intäktsramar och Laforsen Produktionsnät har begärt följdändring med anledning av dessa avgöranden. Ei har att rätta sig efter förvaltningsdomstolarnas avgöranden gällande hur intäktsramarna ska fastställas. Hur Ei ursprungligen har beräknat Laforsen Produktionsnäts intäktsram saknar betydelse. Laforsen Produktionsnät har rätt att få intäktsramen beräknad på det sätt som förvaltningsdomstolarna fastslagit, d v s med tillämpning av schablonmetoden utan övergångsmetod och en kalkylränta om 6,5 procent.

Det kan därutöver tilläggas att Ei redovisar en felaktig uppfattning om innebörden av likabehandlingsprincipen (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 2, sid. 2-3).

Genom att Ei fastställer vissa elnätsföretags slutliga intäktsramar på ett sätt (schablonmetod utan övergångsmetod och en kalkylränta om 6,5 procent) och vissa elnätsföretags slutliga intäktsramar på ett annat sätt (schablonmetod med övergångsmetod och en kalkylränta om 5,2 procent) bryter Ei mot likabehandlingsprincipen. Vad gäller Laforsen Produktionsnät har Ei än mer flagrant brutit mot likabehandlingsprincipen eftersom den slutliga intäktsramen beräknats och fastställts på ett helt annat sätt än för andra elnätsföretag.

Vad gäller Ei:s hänvisning till regelverket för anslutningar (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 4.1, sid. 4-5) är detta irrelevant då det för anslutningsärenden inte finns motsvarande möjlighet till följdändring som enligt 5 kap. 15 § ellagen. Därtill är regelverket för prövning av anslutningsavgifter helt annorlunda än regelverket för elnätsföretagens intäktsramar.

Även Ei:s påståenden om att det skulle vara svårt att överblicka konsekvenserna av elnätsföretagens tolkning (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 4.2, sid. 5) synes irrelevanta för detta mål eftersom Laforsen Produktionsnät har ansökt om följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen.

Avslutningsvis finner Laforsen Produktionsnät anledning att påpeka följande. Följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen har inte något att göra med omprövning enligt 5 kap. 12 och 14 §§ ellagen.

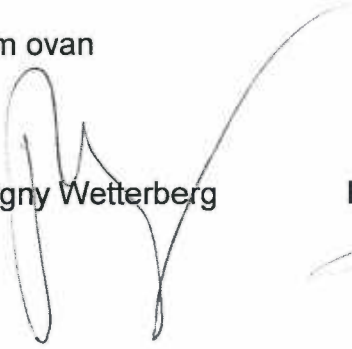
Ei:s ståndpunkt att "*[i] och med att elnätsföretaget inte har ansökt om en höjning av ramen enligt 5 kap. 12 § ellagen kan omprövningen inte heller leda till en högre ram än den ursprungliga*" är närmast obegriplig (Ei:s yttrande av den 31 januari 2017, avsnitt 4.1, sid. 5).

Följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen får de effekter på intäktsramen som det principiella avgörandet i fråga medför. Det innebär att den av elnätsföretaget ursprungligen föreslagna intäktsramen inte begränsar storleken av intäktsramen vid en tillämpning av 5 kap. 15 § ellagen. Ei:s resonemang visar på att Ei blandar ihop vad som utgör processramen vid förvaltningsdomstol enligt 29 § FPL med den omprövning som ska göras enligt 5 kap. 15 § ellagen.

Till stöd för vad som anförts ovan bifogas kompletterande rättsutlåtande av professor Ulrik von Essen, [bilaga 1](#).

Som ovan

Torgny Wetterberg

Kristoffer Ribbing

Maria Blomberg

Kompletterande utlåtande avseende Energimarknadsinspektionens fastställande av intäktsramen efter tillsynsperiodens slut

Jag har den 9 respektive den 15 december 2016 avgivit utlåtande avseende vilka uppgifter och metoder som enligt min mening ska ligga till grund vid fastställandet av slutlig intäktsram för en tillsynsperiod. Energimarknadsinspektionen (Ei) har nu yttrat sig i aktuella mål (t.ex. dnr 2016-101926). Med anledning av detta har jag tillfrågats om jag med vidhåller tidigare uppfattningar eller om dessa bör revideras i något avseende.

I mitt tidigare utlåtande för jag fram min uppfattning avseende innebörden av ett antal bestämmelser i ellagen. Slutsatserna har nåtts genom tillämpning av sedvanlig juridisk metod. Till detta kommer att jag har utgått från ett antal allmänt accepterade principer. Dessa är 1) att en och samma bestämmelse har samma innebörd i förhållande till alla parter, 2) vid myndighetsutövning ska alla parter behandlas lika och 3) vid förvaltningsverksamhet ska eftersträvas så materiellt riktig beslut som möjligt. Principerna går delvis i och ur varandra.

1. Innebörden av 5 kap. 14 § ellagen måste vara att Ei ska utgå från de uppgifter och metoder som *slutligt* bestämts av domstol. Syftet med bestämmelsen är att Ei under en pågående tillsynsperiod inte ska kunna ta fram nya metoder och sedan vid omprövningen applicera dessa på beslut som meddelats utifrån en helt annan metod.

Enligt min mening kan lagtexten i nämnda paragraf inte läsas strikt enligt sin ordalydelse. En sådan tillämpning skulle kräva att Ei vid avstämningen ska tillämpa övergångsmetoden och en kalkylränta om 5,2 procent avseende de bolag som överklagat besluten och där domstol ändrat dessa, liksom avseende de bolag som begärt följdändring i enlighet med domstolsavgörandena och fått detta. En sådan tillämpning är av uppenbara skäl otänkbar, eftersom såväl överklagandena som ansökningarna om följdändring då blir meningslösa. Ei har inte heller tillämpat bestämmelsen så. Här ges alltså bestämmelsen den innebörden att myndigheten ska utgå från metoden såsom den slutligt kommit att bestämmas av domstol. Enligt min mening måste en och samma bestämmelse ges en och samma innebörd i förhållande till alla företag, oavsett om de begärt följdändring och/eller ansökt om omprövning. Jag har inte funnit skäl att revidera min uppfattning i denna del.

2. Ellagen har givits en sådan konstruktion att den förutsätter en rad prövningar. Förutom att omprövning under vissa förutsättningar kan ske under tillsynsperioden måste en (eller flera) omprövningar göras efter tillsynsperiodens slut, eftersom det initiala beslutet – då intäktsramen fastställs – bygger på prognoser. I detta avseende avviker tillämpningen från vad som normalt gäller vid förvaltningsverksamhet.

Det nyss sagda innebär att ärendet öppnas upp igen och avslutas genom ett nytt beslut. Det handlar då om vanlig ärendehandläggning. En utgångspunkt vid ärendehandläggningen måste vara att företagen ska behandlas lika. Prövningen ska därmed utföras på samma sätt i förhållande till alla företag. I annat fall kommer det slutliga fastställandet av ramarna under en och samma tillsynsperiod ske utifrån delvis olika metoder för olika företag. Därmed åsidosätts likabehandlingsprincipen. Inte heller i detta avseende har jag funnit skäl att revidera min tidigare uppfattning. Tre tillägg bör göras här.

För det första innebär likabehandlingsprincipen att företag som befinner sig i samma situation ska behandlas lika, medan företag som befinner sig i olika situationer inte ska behandlas lika. Härvid kan man inte – så som gjorts – dela in företagen i två grupper; de som begärt följdändring/omprövning och de som inte gjort detta. En sådan uppdelning utgår inte från företagets faktiska situation utan från huruvida initiativ tagits till andra omprövningar eller inte.

För det andra gäller nytillkommen praxis för framtiden. Ny praxis – här att domstol har ändrat metoden och räntan – betyder inte att Ei behöver gå tillbaka och ändra lagakraftvunna beslut. Jag delar alltså Ei:s uppfattning att en myndighet typiskt sett, då en domstol exempelvis inte godtagit villkoren för en anslutning till elnätet, inte behöver ändra tidigare lagakraftvunna avgöranden. Om myndigheten däremot åter öppnar ärendet, vilket till skillnad från de flesta områden måste ske på elområdet till följd av den konstruktion lagen givits, ska nytillkommen praxis beaktas. Det var detta jag menade med min liknelse avseende upphävda föreskrifter, alltså då domstol efter normprövning enligt 11 kap. 14 § RF åsidosatt en föreskrift på grund av att den strider mot högre norm. Avgörandet får direkta konsekvenser avseende det beslut som överklagats. Emellertid förutsätts att myndigheterna inte i andra ärenden tillämpar den underkända föreskriften fortsättningsvis. På samma sätt menar jag att Ei inte kan fortsätta tillämpa en metod eller uppgifter som underkänts av domstol, låt vara i mål som avsett andra företag. Även om praxis är framåtsyftande menar jag att om ett lagakraftvunnet beslut av något skäl ska omprövas, dvs. om myndigheten öppnar upp ärendet igen, så kan myndigheten inte lägga de av domstol underkända villkoren till grund för beslutet.

För det tredje kan konstateras att elnätsföretagen är s.k. kvalificerade parter. Detta kan och ska inverka på handläggningen, t.ex. avseende myndighetens utredningsansvar. Däremot kan inte detta förhållande, enligt min mening, i sig inverka på möjligheterna att initiera ett ärende, eller alltså på de processuella befogenheterna, liksom inte heller på innebörden av en bestämmelse.

3. Vad som är materiellt rätt i olika sammanhang är naturligtvis inte givet. Här menar jag att man har att förhålla sig till det hierarkiska systemet i den meningen att om en domstol ändrar ett myndighetsbeslut är domstolens avgörande ”mer rätt” ur en juridisk synvinkel. Det ligger ingen värdering i detta.

I förevarande fall har domstol funnit att elnätsföretagens intäktsramar ska beräknas utan tillämpning av den s.k. övergångsmetoden och med en högre ränta än den som initialt tillämpades av Ei. Jag har då svårt att se att den metod och den ränta som inte accepterats av domstolarna ska ligga till grund för nya beslut från myndigheten. I detta ligger att jag menar att det faktiskt är fråga om ett nytt beslutsfattande som ersätter de ursprungliga fastställelsebesluten. Man kan diskutera om detta är en lämplig och effektiv ordning, men nu är det så att lagstiftaren sjösat en reglering som förutsätter att ursprungliga beslut omprövas. Jag finner inte heller i detta avseende skäl att ändra min tidigare uppfattning.

Danderyd den 8 mars 2017

Ulrik von Essen
Professor i offentlig rätt